

[Handelsministeren.]

digbehandling, har sagt, at det skulle ske i denne samling, og at det skulle gå hurtigt. Det er ret væsentligt, at lovforslaget bliver vedtaget i denne samling, så vi kan få sat det i værk.

Jeg ville være frygtelig ked af, når jeg nu havde chancen for at få begejstret tilslutning fra SFs repræsentant, hr. Ole Olsen, hvis den skulle falde væk. Jeg ved ikke, og jeg kan hjælpe på begejstringen ved at henvise til, hvad der står i bemærkningerne til lovforslagets § 4. I hvert fald vil det hjælpe på afklaringen, og jeg skal citere. Der står:

»Det er tanken at søge tilskudsydelsen koncentreret om investeringer, som ikke under alle omstændigheder kan ventes gennemført, enten i forbindelse med andre rationaliseringsforanstaltninger eller produktionsomlægninger i øvrigt, eller fordi de i øvrigt har en så god privatøkonomisk rentabilitet, at de også uden tilskud kan ventes iværksat inden for den nærmeste fremtid.«

Det vil sige, at jeg kan besvare det direkte spørgsmål, hr. Ole Olsen stillede, sådan, at hvis investeringerne forventes at kunne blive gennemført på grund af, at de i sig selv er rentable, så vil de ikke kunne opnå tilskud. Nogen knivskarp grænse ved hr. Ole Olsen jo helt klart det er svært at trække, men det er altså kriteriet.

Lawaetz (FP):

En kort bemærkning for at påtale hr. Melchior's beskyldning for, at jeg skulle lave hokus-pokusregning. Jeg tror nærmere, det er Christian Hansens regnebog, han skal tage i brug her, så enkelt er det. Hvis man har et projekt til 100.000 kr. på udgiftssiden og på indtægtssiden 40.000 og man har en beskatningsprocent på 50, så får man altså kun 20.000 kr. Man forøger firmaets bruttoindkomst med 40.000 kr. Det er Christian Hansen's regnebog og ikke hokusfokus.

Melchior (CD):

Jeg anfægtede ikke regnestykkets tal, men den anvendelse, der blev gjort af dem, så jeg må dementere mig selv. End ikke hokusfokus var hr. Lawaetz altså i stand til at indrømme, men det er nu også svært.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Erlendsson):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til erhvervsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om personalenormering i daginstitutioner [af Tyroll m. fl.]

(Beslutningsforslag nr. B 48. Fremsat 12/4 77).

Forslaget sættes til forhandling.

Socialministeren (Eva Gredal):

Jeg vil gerne indlede med at minde om, at der ved besparelserne på daginstitutionsområdet var tale om en folketingsbeslutning, som regeringen ikke var enig i. Når vi alligevel gik ind i et forlig om besparelserne, var det for at afbøde de værste konsekvenser af folketingets vedtagelse i forbindelse med finansloven 1975-76. Man må også huske på, at den reduktion af personaletallet, som folketinget vedtog, blev fulgt op af en adgang til at dispensere fra normeringsreglerne, hvor særlige forhold forelå, således at der blev åbnet mulighed for at yde ekstra hjælp, hvor behovet var størst.

Nu stiller VS, SF og DKP forslag om, at folketinget skal opfordre regeringen til at genindføre de tidligere regler for personalenormeringen i daginstitutioner. Forholdet er imidlertid det, at siden folketinget vedtog ovennævnte reduktion af personaletallet, er alle afgørelser på dette område lagt ud til kommunerne. Det skete den 1. april 1976, da bistandsloven trådte i kraft.

Med hensyn til normeringerne på daginstitutionsområdet skete der det, at socialministeriet og Kommunernes Landsforening, aftalte, at besparelserne for finansåret 1975-76 skulle søges videreført som forudsat af folketinget ved kommunernes frivillige medvirken. Men denne aftale kunne altså ifølge sagens natur kun indeholde en henstilling til de enkelte kommuner, og den bortfaldt den 1. januar 1977.

Staten har altså ikke længere lovhemmel til at pålægge kommunerne en bestemt normering i daginstitutionerne. Det er den enkelte kommune selv, der afgør, hvorledes normeringerne skal være, herunder altså også i daginstitutionerne. Det kan derfor ikke lade sig gøre at føre

[Socialministeren.]

det her fremsatte forslag ud i livet uden at ændre et af bistandslovens bærende principper.

Det er rigtigt, som det også er nævnt i forslaget til folketingsbeslutning, at det indgår som et led i regeringens beskæftigelsesplan, at en del af arbejdsløsheden kunne bekæmpes ved at ansætte flere i den offentlige sektor, især inden for social- og sundhedssektoren. Jeg har modtaget et forslag fra Børne- & Ungdomspædagogernes Landsorganisation om at lempe eller fjerne de økonomiske maksimumsgrænser for daginstitutioner, hvorved det efter BUPLs opfattelse skulle blive muligt at forøge det nuværende personale i daginstitutionerne uden væsentlige ekstraudgifter for det offentlige, og uden at forældrebetalingen behøver at stige. Dette forslag har jeg oversendt til regeringens erhvervs- og beskæftigelsesudvalg med henblik på en afklaring af, om det vil være hensigtsmæssigt, at det indgår i en senere beskæftigelsesplan.

Taanquist (S):

Det er socialdemokratiets grundlæggende tankegang, at man skal give børn så gode opvækstvilkår som muligt, og herunder hører også forsvarlige forhold i daginstitutionerne, og det er igen afhængigt af en forsvarlig personalenormering. Vi har derfor ikke været glade for de besparelser, der blev indført i 1976, og den deraf følgende nedgang i personaletallet har vi ikke ønsket, men vi har måttet acceptere den som led i et forlig. Jeg vil da også hævde, at de normeringsregler, der dengang blev indført, var lave, men forsvarlige. De var forsvarlige ikke mindst på grund af den dispensationsmulighed, der samtidig blev indført, således at der ud over en fast normering, der stod i et simpelt forhold til antallet af børn og til åbningstiden, blev mulighed for at dispensere fra denne faste normering, hvis der var tale om særlig vanskelige børn eller uhensigtsmæssigt indrettede institutioner el. lign. forhold. Jeg vil da også tro, at tallet 5.000, det antal, der påstås at være blevet arbejdsløse efter besparelserne, i hvert fald skal reduceres med dem, der senere er blevet ansat som følge af dispensationsreglerne.

Bedømmelsen af dispensationsmulighederne blev lagt dér, hvor den hører hjemme, nemlig hos dem, der har mulighed for at vurdere forholdene i den enkelte børnehave, og det vil sige i kommunerne. I dag er det også slået fast i

henhold til bistandsloven, at personalenormeringsspørgsmålet afgøres af kommunerne. Så egentlig kunne man sige, at forslaget har en forkert adresse.

Folketinget er dog ikke uden indflydelse, idet man må forudse, at de økonomiske maksimumsgrænser, der er pålagt den enkelte institution, måske nok kan afholde en kommune fra at normere flere stillinger end hidtil. Om der fra folketingets side er et ønske om at lempe maksimumsgrænserne ud fra det hensyn, som er nævnt i forslaget, nemlig at skabe nogle flere job, er en mulighed. Men det spørgsmål må bl. a. afvente afklaringen af det forslag, som socialministeren nævnte, og som er til behandling i regeringens erhvervs- og beskæftigelsesudvalg med henblik på, om en lempelse kan indpasses i en fremtidig beskæftigelsesplan.

Jeg kan således ikke give tilsagn – men heller ikke det modsatte – om en velvillig behandling. Vi må se, hvad der sker under udvalgsarbejdet.

Jørgen Junior (FP):

Jeg kan ikke give tilsagn om nogen særlig velvillighed. Jeg synes, det er et rigtigt parade-forslag; der er efter min opfattelse ikke spor fornuft at hente her. Det, som fra venstreorienteret side kaldes for nedskæringer, er jo reelt en nedsættelse af stigningstakten. Der bruges en helt forkert argumentation. Man har lavet et stort paradenummer ud af det, og på fremtidspartiets vegne vil jeg egentlig nøjes med at afvise det klart.

Jeg vil dog godt, når man nu bruger dette ord nedskæring, fordi man nedsætter stigningstakten, give et par tal, som nok påviser, at der ikke er spor hold i, at man nedskærer. Der er ikke noget socialt uansvarligt i det, der er sket.

Hvis man ser på den vækst, som der vil være i daginstitutionspladser i de kommende 6-7 år, vil der være tale om ca. 3 pct.s stigning i antallet af pladser, mens der vil være tale om en nedgang i antallet af børn i den pågældende periode ifølge de tal, som man kan finde frem til fra officiel kilde, budgetredegyrelse o. lign. Eksempelvis kan man tage, at befolkningsudviklingen i aldersgruppen 0 til 13 år viser et fald på 1,2 pct., mens man for daginstitutioner i den samme periode forudser en årlig vækst i procent på 2,8.

Der er, for at gentage mig selv, intet hold i

[Jørgen Junior.]

det, og der er ingen begrundelse for dette forslag. I øvrigt er naturligvis vor principielle indstilling til hele daginstitutionsproblematikken, som jeg ikke finder nogen begrundelse for at komme ind på i anledning af dette forslag, ikke positiv over for den måde det køres på for øjeblikket. Vi finder, udviklingen er helt forkert. Det er med til at nedbryde ansvarsbevidstheden, og vi kan klart gå imod dette forslag fra venstrefløjnen.

Bertel Haarder (V):

Jeg vil gerne fremføre to betragtninger mod den argumentation, at det jo i virkeligheden er gratis at ansætte en hel masse flere på daginstitutionerne.

For det første vil jeg sige, at det kan jo alle komme og sige, det kan enhver offentlig institution, ethvert offentligt ansættelsesområde komme og sige, og det kan hvert eneste private ansættelsesområde også komme og sige, det kan landmænd og malere og alle mulige overarbejdede personer komme og sige: det er jo i virkeligheden gratis, hvis staten gav os lidt mere medhjælp her og betalte for det. Alt er gratis, hvis man skal tro på den argumentation.

Jeg skal ikke bestride, at man i arbejdsledelsesperioder billigt kan udvide den offentlige service på forskellige områder, men der er i så fald ingen som helst begrundelse for at hale dette område frem som noget særligt. Derimod er der god grund til at ræsonnere som sådan: kunne vi ikke have plads til lidt flere inden for den samme lønsum både i den offentlige sektor og i den private sektor? Men det forudsætter unægtelig en betydelig skrappe indkomspolitik end den, vi fører, og det er ikke venstre eller andre af de liberale partier, som er imod, at man skal føre en skrappe indkomspolitik. Tingene hænger sammen. Det må forslagsstillerne også erkende.

For det andet bliver personalet forøget. Der bliver ansat 16 pct. flere børnepædagoger de næste 5 år. Det følger af kommunernes udbygningsplaner, det har vi ingen indflydelse på, det må kommunerne gerne, det er deres sag. 16 pct. flere er kommunernes egen plan for de kommende 5 år. Man kan altså konkludere, at intet område i det danske samfund har så velsignede beskæftigelsesmuligheder som lige netop børnepædagogernes område. Det overgås vist ikke af noget andet felt i det danske samfund. Så hvorfor det lige akkurat var dér, man

skulle bestræbe sig for at slå rekorden, som børnepædagogerne har – ikke Danmarksrekorden, verdensrekorden – ved jeg ikke.

Så vil jeg spørge forslagsstillerne: har man tænkt sig med forslaget, at man skal have både i pose og sæk, eller er tanken den, at man skal have nogle flere pædagoger i hver børnehave og til gengæld lidt færre pladser? Vi må have forslagsstillerne til at bekende kulør på det punkt. Foretrækker forslagsstillerne, at vi bruger den 16 pct.s vækst i antallet af børnepædagoger, vi skal have i de kommende år, til at øge personaleforbruget på de institutioner, vi har i dag, eller ønsker man ligesom Danske Kommuner, at den 16 pct.s vækst skal bruges til at øge antallet af institutionspladser med 16 pct.? Man skal jo vælge, man tvinges til at vælge. Uanset hvor mange penge forslagsstillerne kan finde på at bevilge til området, kan de ikke slippe for at vælge mellem de to muligheder: skal de bruges til at øge antallet af ansatte pr. institutionsplads, eller skal de bruges til at udvide antallet af pladser? Der skal træffes et valg, man kan ikke smygge sig uden om det ganske enkle prioriterings spørgsmål ved som sædvanlig at sige, at man skal have både i pose og i sæk, vi skal have det hele. Den duer ikke. I intet samfund kan man få det hele, der må vælges, og det må vi have et svar på.

Så vil jeg gerne sige til de to socialdemokrater, der har talt her før mig: hvad skal vi egentlig med den indledende smøre om, at i virkeligheden er socialdemokratiet imod denne besparelse, som blev gennemført? Hvad er det for en ynkelig slutning, der var på den socialdemokratiske ordførers tale? For når det kommer til stykket, har det danske socialdemokrati ikke stillet forslag om at lave om på disse ting. Intet forslag har vi set, hvorfor? Fordi regeringen godt ved, at man er nødt til at fastholde de besparelser, som venstre regeringen i sin tid støbte fundamentet til. Det er man nødt til. Det er nu engang rollefordelingen i dansk politik, at venstre kæmper for de besparelser, som derefter bliver forudsætningen for, at socialdemokratiet overhovedet kan regere landet. Det er rollefordelingen i dansk politik. Derfor synes jeg, at det er ynkeligt med sidebemærkninger om, at i virkeligheden er vi også kede af det osv., men for resten indkasserer vi besparelsen med glæde og bruger pengene til noget andet, så kan man nemlig glæde begge grupper, dels kan man glæde dem, som man bruger pengene til, dels kan man sige til dem, man

[Bertel Haarder.]

tager dem fra: det er ikke vores skyld, det er nogle andres. Somme tider må man jo sande ordene om, at det må være dejligt at være socialdemokrat, men jeg er egentlig glad for, at man ikke skal leve med den lidt flossede moral, som det af og til kan indebære.

Karen Thurøe Hansen (KF):

Da mit partis ordfører, hr. Palle Simonsen, ikke kan være til stede, skal jeg på det konservative folkepartis vegne afvise det foreliggende forslag om personalenormering i daginstitutionerne. Jeg er enig med den ordfører, der betegnede det som et paradeforslag, og når man ser de sidste linjer i bemærkningerne til forslaget, må jeg også sige, at forslagsstillerne har taget munden vældig fuld.

Jeg har kun en enkelt bemærkning til ministeren og for øvrigt også til socialdemokratiets ordfører. De beklagede begge, at de ikke havde hjertet med i disse nedskæringer i sin tid. Jeg vil kun sige til ministeren, at det er ministerens pligt at administrere et lovforslag, som er vedtaget af et folketingsflertal. At forslaget nu er lagt ud til kommunerne, og at det er kommunernes pligt at normere institutionerne, som de har råd til det, det er så en anden sag. Det konservative folkeparti afviser blankt forslaget.

Melchior (CD):

CDs ordfører i disse spørgsmål sidder i øjeblikket til socialudvalgsmøde i sin kommune, og hun har derfor efterladt mig tre taler til de tre forslag, B 48, L 143 og B 45, som står sidst på dagsordenen i dag.

For det første forslags vedkommende, nr. B 48, kan jeg på nuværende tidspunkt oplyse, at den tale, fru Yvonne Herløv Andersen har efterladt mig, stort set er identisk med den tale, som socialministeren har holdt heroppe, måske lige med undtagelse af de indledende sætninger. Det finder jeg i dette tilfælde tjener begge damer til ære, og dermed er vort partis afvisning af denne sag jo klar.

Det samme gælder vor stilling til de to andre forslag. Jeg ved ikke, om der dér vil være den samme overensstemmelse mellem vor ordførers indstilling og socialministerens, men jeg antager det. I hvert fald må vi afvise dem.

Jeg skal indskrænke mig til nu, da ordet paradeforslag har været nævnt nogle gange, at fremsætte en trussel, nemlig den, at mit parti i

næste samling også vil gå ind på den praksis. En mængde partier fremsætter forslag, som er i overensstemmelse med deres partiprogram, og som de derfor selvfølgelig har fuld ret til at fremsætte, det manglede bare andet, men som de i virkeligheden tyranniserer dette ting med, da de ved, at både efter indhold og efter tidspunkt kan det ikke være andet end en skueret – og der er ikke engang nogen til at se på den. Jeg tror ikke engang, man opnår det formål, som åbenbart er tilsigtet. Jeg har før tilladt mig at sige, at fremsætter man sådanne paradeforslag for at leve op til et partiprogram, så skal det være i meget markante og meget nødvendige tilfælde og ikke i tide og utide.

Ebba Strange (SF):

Jeg vil godt sige i anledning af det sidste, hr. Melchior sagde om, at man ikke skal fremlægge skueretter her i tide og utide, at det tidspunkt, vi har valgt til at fremsætte dette forslag, er meget omhyggeligt valgt. Vi har fremsat forslaget, fordi vi med interesse lyttede til og læste socialdemokratiets beskæftigelsesprogram under valgkampen, hvor de med belæg i, hvad borgerlige økonomer havde sagt, fremførte, at det var dårlig økonomi at fyre folk i den offentlige sektor. Det er selvfølgelig menneskeligt meget u hensigtsmæssigt, men det er også økonomisk en meget dårlig måde at bruge penge på, fordi det er meget lidt valutakrævende at ansætte folk i den offentlige sektor. Det var den ene baggrund.

Den anden baggrund var den, at vi ved, at socialdemokratiet aldrig havde deres hjerte med i de nedskæringer, der fandt sted i forbindelse med finanslovbehandlingen i 1975. Og den tredje er altså, at vi ved, at der er kommet et nyt flertal i dette folketing. Hvordan det forholder sig til disse ting, ved vi selvfølgelig ikke noget om endnu, men det ville vi bl.a. gerne have lov at prøve. Jeg må derfor afvise, at det er et forkert tidspunkt, vi har valgt til det.

Når socialministeren siger, at staten ikke har lovhjemmel til at gennemføre dette forslag til folketingsbeslutning, så kan det selvfølgelig blive en lidt sofistikeret strid, men jeg vil da godt sige, at efter min opfattelse er det staten, folketinget, der over finansloven bestemmer de maksimumsgrænser, der i de allerfleste af kommunerne danner grundlaget for den normering, der bliver vedtaget. For det andet er det socialministeren, der udsender vejledende

[Ebba Strange.]

cirkulærer om normeringen i daginstitutionerne, og socialministeren ved lige så godt som jeg, at de aller fleste kommuner naturligvis følger disse normeringsregler – ellers skulle de også nok få at vide, at det skulle de gøre, for en kommune skal rette sig efter de cirkulærer, der bliver sendt ud.

Jeg kan selvfølgelig kun være glad for, at socialministeren har oversendt BUPLs forslag til regeringens beskæftigelsesudvalg – så håber vi da også, at der kommer noget fornuftigt ud af det.

Hr. Taanquist gentager det, vi også tidligere har hørt fra socialministerens side, at de normeringer, der nu gælder, er lave, men forsvarlige, bl.a. fordi vi har dispensationsbestemmelserne. Jeg mener, det er forkert, og jeg siger det ud fra et nøje kendskab til livet i mange daginstitutioner og ud fra de rapporter, vi har fået fra forældreorganisationer, fra undersøgelser, der er lavet i nogle af omegnskommunerne, fra undersøgelser, der er lavet af lærere, psykologer osv. De er ikke forsvarlige.

Socialministeren har i det cirkulære, hun har sendt ud, skrevet, at daginstitutionerne:

»... i samarbejde med forældrene skal skabe et miljø for børnene, der kan supplere hjemmets opdragelse. Daginstitutionerne skal kunne tilbyde børnene tryghed og give dem mulighed for oplevelser, der stimulerer deres trang til at udforske omgivelserne, således at deres erfaringsområde udvikles og deres aktivitet fremmes«.

Det vil sige, at det er ikke meningen, at daginstitutioner kun skal være pasningsinstitutioner. Det er meningen, at de skal have en pædagogisk funktion, og den er det vanskeligt at udføre med de normeringsregler, som de aller fleste kommuner har rettet sig efter. Det er jo kun ganske enkelte kommuner, der er gået ud over de normeringsregler, der gælder.

Jeg vil også godt fuldstændig afvise hr. Jørgen Junior. Det er jo slet ikke det problem, det her drejer sig om. Jeg ved da godt, at der er en vis stigningstakt i daginstitutionerbygget – og hvis man sammenligner de udbygningsplaner, der lå i PP II, med dem, der ligger i udbygningsplanerne for 1975 og 1976, så kan også hr. Jørgen Junior se, hvor meget der er skåret ned på udbygningen af daginstitutionerne – men forslaget her handler altså om at forbedre forholdene for de børn, der er i de eksisterende daginstitutioner. Her er jeg fuldstæn-

dig enig med hr. Jørgen Junior i, at på dette punkt er vi fundamentalt uenige. Derfor er dette forslag altså også mere henvendt til socialdemokratiet og socialministeriet, end det er henvendt til fremskridtspartiet. For at begrunde det nærmere skal vi have fat i den ideologiske diskussion, og den har vi altså ikke tid til at tage, eftersom lampen har blinket et stykke tid heroppe. Men jeg kan vende tilbage i anden omgang til de ting, jeg ikke har fået kommenteret.

Tove Jørgensen (DKP):

Hr. Bertel Haarder og fru Karen Thurø Hansen kalder vores forslag et paradeforslag. Kendsgerningen bag ved det er, at nedskæringerne inden for daginstitutionerne, som blev gennemført i 1975 og 1976, er et typisk eksempel på den forfejlede politik, man har taget i anvendelse for at klare de økonomiske problemer, der er opstået som følge af den kapitalistiske krise. Man er ude af stand til at påvirke beskæftigelsessituationen i den private sektor. Udviklingen går her fortsat sin skæve gang. Erhvervstilskuddene har ikke, således som man forestillede sig, påvirket beskæftigelsessituationen i gunstig retning, men har blot ført til forøgede profitter og til et yderligere skattetryk på befolkningen.

Det er ikke rigtigt, hvad hr. Jørgen Junior nævner, og jeg skal i det følgende argumentere hvorfor. Det, man har gjort, er blindt at kaste sig ud i besparelser inden for den offentlige sektor. Det har i virkeligheden vist sig, at »besparelserne« ud over de rent menneskelige problemer, de har medført, også har ført til yderligere udgifter. Det blev jo allerede påvist efter nedskæringerne, at det offentlige sparede i løn-omkostninger, men til gengæld fik endnu større udgifter til arbejdsløshedsdagpenge. Det, man sparede på gyngerne, gav man ud på karusellerne.

I finansåret 1974-75 anvendte man inden for børneforsorgen 3.798.000 kr. til arbejdsløshedsdagpenge. Det er penge, der for 100 pct.s vedkommende refunderes af staten, mens løn-omkostningerne kun refunderes med 30 pct. I finansåret 1975-76 var udgifterne til arbejdsløshedsdagpenge steget fra de knap 4 mill. kr. til 34.381.000 kr. I finansåret 1976-77, hvor man regnede med en besparelse på 40-45 mill. kr. som følge af nednormeringer, fik man i stedet for besparelsen på socialministeriets konto en udgiftsforøgelse for arbejdsministeriet til

[Tove Jørgensen.]

arbejdsløshedsdagpenge på 87.186.000 kr. ifølge børneforsorgens arbejdsløshedskasse og BUPL. Alene i marts 1977 udbetaltes der 7.281.000 kr. i arbejdsløshedsdagpenge til 1.778 pædagoger inden for daginstitutionsområdet, 1.079 pædagogiske medhjælpere og 105 klubfolk. Det drejer sig om i alt 2.962 mennesker. Det skal for en ordens skyld tilføjes, at nogle af disse kun havde 3-5 ledighedsdage, fordi de i den øvrige tid var så heldige at kunne indgå i vikariatet.

Men til disse knap 3.000 arbejdsløse kommer der pr. 15. juni dette år ca. 2.200 nyuddannede, hvoraf ca. 1.200 forventes at komme til at gå arbejdsløse. De er berettiget til understøttelse, og udgifterne pr. år vil dermed stige med en tredjedel eller godt 2 mill. kr. om måneden.

Og kom nu ikke og sig, at det er, fordi vi uddanner for mange pædagoger. I København står der over 8.000 børn på venteliste til institutionsplads. I Århus står der ifølge Aarhus Stiftstidende pr. 21. marts 1977 5.000 børn på venteliste med ventetider fra 9 måneder til 2 år. I Ålborg kan 3.000 børn ifølge Aalborg Stiftstidende fra i går ikke optages på kommunens vuggestuer, børnehaver og fritidshjem. Sammenhold det med, at kommunen råder over 3.500 daginstitutionspladser. I Odense står der 3.300 børn på ventelister, efter at de er rensset for dobbeltregistreringer. Billedet er det samme for Københavns amt og de mindre provinsbyer.

Der har været eksempler på, at kvinder er blevet henvist til bistandshjælp i stedet for arbejdsløshedsdagpenge, fordi de ikke har kunnet påtage sig anvist arbejde, da de ikke kunne få skaffet pasningsmuligheder for deres børn. Og så kommer hr. Bertel Haarder her og siger: nu skal vi vælge imellem øgede normeringer og flere pladser. Det er ikke tilfældet. Det, jeg lige har påvist, er, at med alle de udgifter, vi har til arbejdsløshedsdagpenge, kunne vi både dække øgede normeringer og nedsætte arbejdsløsheden ved at forøge antallet af institutionspladser. Det andet er fuldkommen urimeligt.

Når vi så sammenligner det med de forøgede huslejeudgifter, stigningerne i leveomkostningerne og tvangsloven om mæglingforslaget, som betinger, at begge ægtefæller i en familie må arbejde, så burde den helt igennem forrykte situation, der er skabt, være indlysende for enhver. Det er da også de fleste mennesker

uden for dette hus, der er klar over det. Overalt reagerer folk mod disse vilkår.

Som nævnt i bemærkningerne til forslaget har det økonomiske råd allerede i november 1976 påvist, at flere ansættelser i den offentlige sektor ville have en gavnlig indflydelse på økonomien. Det er jo ikke rigtigt, at det er klaret med kommunernes udbygningsplaner, for vi ser her ved budgetbehandlingerne, at kommunerne rask væk skærer ned på deres egne udbygningsplaner, selv om der er meget lange ventelister, som jeg lige har påvist. Også i socialdemokratiets og LOs langsigtede beskæftigelsesplan blev det fremhævet. Det står på side 19 og 20, hvis nogen socialdemokrater skulle have glemt det. Her anbefaler man en udvidelse af personalet inden for udvalgte dele af social- og sundhedsvæsenet. Jeg må vende tilbage til det senere. Jeg kan ikke nå at komme ind på resten, men jeg vil komme igen.

Ib Christensen (DR):

Hr. Bertel Haarder nævnte, at det ikke var venstre eller andre af de liberale partier, som var imod en skrappere indkomspolitik. Må jeg lige for god ordens skyld sige til hr. Bertel Haarder, at det er, fordi retsforbundet er et liberalt parti, at vi er imod en indkomspolitik.

Men til forslaget. Som ministeren har gjort opmærksom på, er dette forslag jo i strid med bistandsloven, og retsforbundet var i øvrigt med til at gennemføre denne udmærkede lovgivning, fordi vi er tilhængere af decentralisering, og fordi vi mente og stadig væk mener, at denne lov er et udmærket socialt fremskridt.

Når man ønsker decentralisering – og her er jo en opgave og et område, som i eminent grad er egnet til decentralisering; der er næsten ikke den kommune, som ikke har behov for daginstitutioner, og mange har behov for adskillige daginstitutioner – ja, så må man også finde sig i, at der kan være forskelle fra kommune til kommune. Så skal man ikke fra folketingets side i perfektionistisk iver søge at ensrette dem alle, for så kunne man lige så godt ophæve bistandsloven og føre alt tilbage til det gamle eller lave et centralt system.

Det afgørende for os er, at kommunernes selvbestemmelsesret respekteres. Selvfølgelig skal de økonomisk svagest stillede kommuner have bloktilskud – i øjeblikket altså refusioner, men med tiden bloktilskud – således at de kan opretholde en forsvarlig social standard. Men

[Ib Christensen.]

kommunernes selvbestemmelsesret skal altså respekteres, og det betyder, at kommunerne selv bør bestemme normeringerne. Man kan allerhøjest efter vores opfattelse fra ministerens side komme med vejledende normeringsforslag, som kommunerne ikke skal eller bør være forpligtet til at følge, ej heller på den måde at det ligger i luften, enten usagt eller sagt, at såfremt Kommunernes Landsforening ikke accepterer og prøver at tvinge kommunerne til at rette sig efter disse vejledende normeringer, så bliver man desværre nødt til ved lovindgreb at sikre sig, at de bliver gennemført på det lavere niveau. Hvis der har været tale om sådanne trusler, uudtalt eller udtalt, så er det et indgreb i det kommunale selvstyre, og så kan vi ikke acceptere det.

Vi mener altså, man hverken skal lave nogle stramme regler om et gulv eller nogle stramme regler om et loft, hvis kommunerne selv vil betale. Dermed har jeg sådan set svaret fru Ebba Strange, der spurgte om, hvad det nye folketingsflertal mener om denne sag.

Ordføreren for forslagsstillerne (Tyroll) (VS):

Nu er der jo adskillige, der har forsøgt at fremstille dette forslag som et paradeforslag. Man kunne jo underbygge en sådan fremstilling ved at stille sig op og rulle alle sine socialistiske standpunkter frem i forbindelse med det beslutningsforslag, som er fremsat her. Det vil jeg i en vis udstrækning undlade, i hvert fald i første omgang. Jeg vil dog sige, at dette beslutningsforslag selvfølgelig er klassepolitisk bestemt, herunder kønspolitisk bestemt, og det er præget af vor holdning med hensyn til de pædagogiske nedskæringer, der er indeholdt i de tidligere stramninger. Det er klart, at det motiverer os til at fremsætte forslaget.

Men derudover synes jeg nok, der er andre ting, man kan fremhæve som begrundelse for fremsættelse af beslutningsforslaget på dette tidspunkt.

For det første – som det har været fremhævet også fra andre – er der jo tale om, at vi har set lidt af en omvurdering i socialdemokratiets beskæftigelsespolitik på det seneste. Her tænker jeg selvfølgelig som andre på det beskæftigelsesforslag, som er blevet fremlagt fra socialdemokratiets og LOs side. Her fremhæves det netop på side 19 og 20, at udbygningen af den offentlige service til gavn for den enkelte er en selvstændig målsætning for arbejderbevægelsen.

Det gør man meget ud af at fremhæve i dette beskæftigelsesprogram. Dernæst kommer man ind på, at der nu også er nogle økonomiske analyser fra de borgerlige økonomer, som ligesom legitimerer, at man kan have det standpunkt i et kapitalistisk samfund. En analyse af forskellige offentlige foranstaltninger til fremme af beskæftigelsen viser, at en given statsudgift anvendt til nyansættelser i det offentlige på én gang har en stor beskæftigelsesmæssig effekt og en meget begrænset virkning på betalingsbalancen. Det er jo godt nok, for så kan man bevare sin målsætning og samtidig gardere sig, idet hensynet til betalingsbalancen overholdes. At det kan overholdes, har netop det økonomiske råd fortalt regeringen og andre, og det indebærer, at man altså her kan finde nogle beskæftigelsesmæssige veje, som i og for sig er i orden, og som samtidig kan tilfredsstille nogle af de holdninger, som måtte være til stede hos personer med et mere socialistisk synspunkt. Spørgsmålet er så, om man egentlig vil betræde disse veje.

Jeg må lige sige til hr. Bertel Haarder, at når han mener, der åbenbart skulle være plads til at anvende denne betragtning omkring beskæftigelsesarbejder på et hvilket som helst område, så er hr. Bertel Haarder i hvert fald kommet i strid med borgerlige økonomer, som netop hævder, at det er på det offentlige område, de kan iværksættes uden disse virkninger for betalingsbalance osv. Indtil videre må jeg nok sige til hr. Bertel Haarder, at det drejer sig om at overbevise de borgerlige økonomer om, at det også kan praktiseres på andre områder.

Grunden til, at vi fremhæver dette, er selvfølgelig dels, at vi har en speciel socialistisk, politisk målsætning med det, men altså også at vi kan se, at der ikke skulle være nogen begrundelse til stede for socialdemokratiet til at afvise det ud fra disse økonomiske betragtninger.

Dernæst må vi sige, at det selvfølgelig også har været oplagt – og var oplagt i forbindelse med forespørgselsdebatten, sidst denne sag var til behandling her i salen – at det forlig, man var bundet af fra socialdemokratiets side, er udløbet pr. 1. april 1977, og at man således skulle være frit stillet, med hensyn til hvilken politik man i den nuværende situation ville forsøge at fremme. Det har vi selvfølgelig bidt mærke i, og det er også en grund til, at vi ville fremsætte et sådant forslag nu.

Så kan man selvfølgelig komme med de forskellige begrundelser for, at der ikke er politisk

[Tyroll.]

mulighed for at gennemføre disse forslag. Det er i hvert fald gendrevet fra forskellige ordføreres side i den debat, der foreløbig har været her i dag, om at man ikke skulle kunne påvirke normeringerne. Hvis man har vilje til det, kan man økonomisk via bloktilskud osv. påvirke mulighederne for, at man opnår højere normeringer rundt omkring i kommunerne. Den nævnte argumentation synes jeg derfor ikke umiddelbart der er dækning for at føre frem.

Når hr. Bertel Haarder spørger, om man vil have både i pose og i sæk, så kan jeg da kun bekræfte, at det vil man. Der har jo allerede været talt om, at man tidligere i forbindelse med finanslove osv. har begrænset den vækst, der er sket på daginstitutionsområdet, hvordan man f. eks. ved tidligere finanslovsforslag på det nærmeste har sparet 500 mill. kr. Man må konstatere, at der på den baggrund mangler 10.300 pladser i daginstitutionerne, som egentlig skulle have været etableret, men som vi ikke har fået etableret. Disse pladser ønsker vi selvfølgelig etableret, og vi har belæg for, at det kan gøres uden de store udgifter på det lønmæssige område.

Vi ønsker selvfølgelig også, at der bliver et øget antal pædagoger inden for de enkelte institutioner. Allerede før de sidste besparelser blev gennemført, var forholdene ikke ligefrem rimelige. Vi har godt nok en rapport, som er udarbejdet på socialministeriets foranledning, men der er jo siden dengang fremkommet nogle rapporter, som forsøger at gå i rette med den politik, der er blevet ført på baggrund af nogle fejlagtige indfaldsvinkler til behandlingen af problematikken i de undersøgelser, som er foranstaltet af socialministeriet.

Der er fremkommet en rapport, som er udarbejdet på initiativ af forældrerådenes samarbejdsudvalg i Brøndbyernes kommune f. eks., som er nok så væsentlig at se på. Denne undersøgelse blev foretaget, før nedskæringerne blev kørt igennem, og rapporten siger, at selv med de normeringer, daginstitutionerne havde inden april 1976, var der i mange af dagens timer så lidt personale, at en forsvarlig overvågning af børnene ikke var mulig. Denne indfaldsvinkel er væsentlig at hæfte sig ved, for normalt bliver vi jo angrebet for at ville gennemføre forskellige socialistiske målsætninger i pædagogikken, men hvis vi alene hæfter os ved, om det er muligt at klare overvågningsproblematikken via de normeringer, der var, før nedskærin-

gerne satte ind, ja, så siger rapporten om den undersøgelse, man har gennemført i Brøndbyernes kommune, at end ikke det er muligt. Man opstillede en målsætning, før man lavede denne undersøgelse. Det var en målsætning, som forældrene var med til at opsætte, og den sagde, at man i det mindste måtte stræbe efter en tryghed for denne overvågning 8 timer daglig. Det var altså målet, man satte. Derefter begyndte man at undersøge, hvordan det så satte sig igennem inden for de 53 institutioner i kommunen. De 40 af institutionerne har svaret, og det er altså på baggrund af disse besvarelser, man har forsøgt at vurdere, hvad der egentlig var situationen. For vuggestuernes vedkommende kunne målsætningen opfyldes ca. hver 10. dag. Periodevis er et gennemsnit af børnene under opsyn 4 timer om dagen. For børnehavernes vedkommende så det endnu værre ud. Her er pasning af børnene periodevis umulig i 6 af 10 daglige åbningstimer, og den effektive børnepasning svigtes i over 5 timer pr. dag på 2 ud af hver 3 dage i ugen. En forsvarlig pasning i 8 af 10 timer er således helt udelukket inden for børnehaverne, og hvert barn kan kun få 4 minutters pædagogisk kontakt pr. time med en voksen. Man har selvfølgelig også undersøgt dette for integrerede institutioner og har fundet tilsvarende urimelige vilkår. I 5 af dagens timer er børnene helt uden opsyn.

Det er altså nogle af de tal, som har interesseret forældrene i forbindelse med deres børns placering i daginstitutionerne, og nogle ret reelle tal, der som sagt blev fremlagt, før man overhovedet havde foretaget nedskæringerne. Derfor måtte konklusionen af den undersøgelse, der blev gennemført i Brøndbyernes kommune, da også være, at med den reduktion af personalet, som fandt sted i 1976, var der indtrådt en direkte uanstændig situation, der har ramt alle i daginstitutionerne og altså også ramt de pædagogiske funktioner, som jeg ikke engang har været inde på endnu. Nedskæringerne går altså ud over en masse forskellige ting, f. eks. børnenes sproglige udviklingsmuligheder, deres muligheder for at lære at klæde sig af og på, deres muligheder for at lære at gå på toilettet osv. — nogle ret banale funktioner, men hvis vi skulle videre end det i målsætningerne, så er der altså overhovedet ikke plads på baggrund af de nedskæringer, der er foretaget.

Jeg kunne selvfølgelig begynde at ride op —

[Tyroll.]

men det kan jeg vente med til en senere ombæring – hvilke nedskæringer der egentlig har fundet sted, og hvor kraftige reduktioner der er tale om. Det samlede tal over en periode op til den nuværende situation kan siges at være en 30 pct.s reduktion, og det er altså et tal, som jeg kan give yderligere belæg for.

Dette er blot konstateringer uden den socialistiske målsætning – konstatering af nogle forringelser, som ret så brede dele af befolkningen vil være interesseret i bliver imødegået, og som der skulle være mulighed for at imødegå i den nuværende situation, så vidt vi kan se.

Socialministeren (Eva Gredal):

Blot et par enkelte bemærkninger.

Det var en meget mærkelig tale, hr. Bertel Haarder holdt. Han måtte bruge mange ord og et ordvalg, som jeg egentlig ikke havde forventet fra venstres side – men det er måske en ny stil – for at beskrive sin opfattelse af socialdemokratiets situation omkring de tidligere besparelser. Jeg vil gerne understrege over for hr. Bertel Haarder, at socialdemokratiet og den socialdemokratiske regering overholder indgåede forlig, og jeg finder det forbløffende, at man skal hånes for dette fra venstres side.

Til fru Karen Thurøe Hansen vil jeg gerne sige, at man behøver ikke belære mig om, hvad jeg skal gøre. Jeg har gjort, hvad der blev vedtaget i folketinget omkring finansloven, men der er ingen, der kan pålægge mig, at jeg skal gøre det med glæde.

Bertel Haarder (V):

Min bemærkning gik på den velvilje, som den socialdemokratiske ordfører ledsagede forslaget med.

Hr. Tyroll sagde helt forkert, at det ikke ville give det samme resultat, hvis det offentlige i stedet for at betale nogle for at lette arbejdet for personalet på daginstitutionerne betalte nogle andre for at lette arbejdet for malermestre og håndværksmestre og butiksindehavere og landmænd. Selvfølgelig giver det præcis den samme virkning. Men det kan være, det kan forklare, hvorfor hr. Tyroll er blevet socialist; det er simpelt hen fordi han ikke forstår økonomi.

Man kan have mange formål med at fremsætte forslag. Når man hørte fru Tove Jørgensens tale, så kunne man fristes til at tro, at det

var, fordi det gav anledning til at holde en lang tale her fra talerstolen. Derfor synes jeg, at de, der engang i fremtiden skulle komme til at læse Folketingstidende, lige skal have den oplysning, at under fru Tove Jørgensens tale var der til stede her i salen 13 medlemmer, 2 folketingsansatte, 5 embedsmænd, 1 minister, 1 tilhører, som er der endnu – nej, det er vist en folketingsansat, så det må vi rette til nul tilhørere – og nul journalister. Især det sidste er bemærkelsesværdigt, men måske ikke helt uforståeligt.

Vedrørende de 13 medlemmer skal jeg til oplysning fortælle, at det er vist, fordi hr. Henrik Toft og hr. Albertsen skal være ordførere i den næste sag. Jeg synes, det på den ene side er beklageligt, at det er kommet så vidt, men på den anden side skyldes det måske somme tider de forslag, der fremsættes.

Jørgen Junior (FP):

Hr. Bertel Haarder må være klar over, at der findes et dagblad, som hedder Land og Folk, som gerne bringer visse ting, der siges herindefra, også selv om man ikke sender reportere. Det kunne måske være begrundelsen.

I øvrigt må jeg sige, at denne jammer om disse køer af ventende børn lyder jo udmærket, det lyder godt, men hvad skyldes det? Det er et resultat af den ansvarsforladigelsespolitik, der køres, det er i virkeligheden et tegn på den samfundsnedbrydning, som delvis er ved at lykkes. Andet er det ikke. Det er derfor, vi ganske klart tager afstand fra udviklingen, selv om den ikke er helt så slem, som man havde forudset i PP II. Det glæder mig, at der er slået en lille smule bremses i Nødvendighedens lov begynder at fungere så småt, men stadig væk er det uhyrligt, hvordan udviklingen minder om de rædsler, der er beskrevet i PP II.

Ebba Strange (SF):

Socialministeren kom ikke ind på mine bemærkninger om, hvor meget staten egentlig bestemmer, og hvor meget kommunerne bestemmer, og jeg vil godt hæfte mig ved det igen, fordi jeg synes, det er urimeligt, at man i en debat som denne bare siger: det er kommunernes bord.

Hr. Ib Christensen var meget glad for, at det var kommunerne selv, der bestemte, og han ville ikke være med til at lave stramme regler.

[Ebba Strange.]

Han ville gerne have, at der var forskelle. Måske kender hr. Ib Christensen ikke de meget udviklede normeringsbrøker, som institutionerne og kommunerne får sendt ud fra socialministeriet, og efter hvilke de skal udregne, hvor meget personale de må ansætte, hvis de vil have statstilskuddet til at dække det, det skal dække. Det er ikke rigtigt bare at fralægge sig ansvaret, fordi man sidder her i folketinget. Det er folketinget, der lægger de maksimumsgrænser. Det er folketinget, der over finansloven bevilger, hvor meget statstilskud der må gives til daginstitutionerne; derfor er det ikke rigtigt, hvad der bliver sagt her, og det er vigtigt at påpege det.

Jeg vil godt kommentere hr. Bertel Haarders konstatering af, hvor lidt pressen og hvor lidt tilhørerne er interesserede i det her. Jeg kan også konstatere det, hr. Bertel Haarder. Jeg kan konstatere med meget stor beklagelse, at hver gang vi snakker børn i denne sal, så er der ingen interesse for det, for det interesserer ikke journalisterne, det er ikke noget, der kan give de store overskrifter på forsiden i aviserne. Jeg synes, det er beklageligt, for jeg synes, børnene er noget af det allervigtigste, vi har, og jeg synes, det er for dårlige vilkår, vi giver dem. Det er grunden til, at vi hiver netop dette område frem. Hr. Bertel Haarder spørger lidt hånligt, hvorfor vi ikke hiver et eller andet andet frem. Det var venstregeringen, der ville have den nedskæring, og det var fuldstændig tilfældigt, det er bare noget, der var vokset ifølge PP II, og så skulle man lige have skåret 10 pct. dér, uden at man havde gjort sig nogen som helst pædagogiske overvejelser over, hvad det er, børn mellem 0 og 3 år har brug for, når de skal være i daginstitution.

Hr. Bertel Haarder kan slynge om sig med alle sine tal og alle sine økonomiske udregninger og fortælle mig, at der skal ansættes 16 pct. flere i de næste år. Ja, det ved jeg da godt, for heldigvis bliver der da stadig væk bygget et par daginstitutioner rundt omkring i kommunerne, men det er rigtig nok ikke meget, og der er adskillige kommuner, der har lukket helt, i hvert fald for vuggestuebyggeri. Det er altså de vilkår, vi i et velfærdssamfund byder vores børn, og det er den interesse, som pressen og tilhørerne byder os, når det er børn, vi diskuterer. Det synes jeg er beklageligt, og det skal ikke konstateres hånligt, men konstateres med meget stor beklagelse.

Tove Jørgensen (DKP):

Man taler om, at det vil være et brud på kommunernes selvbestemmelsesret, hvis vi begynder at lovgive igen på dette område; og socialministeren nævnte, at det vil være i strid med bistandsloven at gribe ind. Men det kan da ikke være rigtigt. Hvis folketinget har lavet nogle love, der forhindrer os i at lave andre love, så må de love laves om. Det kan ikke være meningen, at vi sætter os selv ud af spillet og afskærer os selv fra at gribe fat om de problemer, der virkelig trænger sig på.

Man taler i beskæftigelsesplanen fra socialdemokratiet om varetagelse af det opsøgende og forebyggende arbejde, og jeg glæder mig da over, at socialministeren her siger, at det ikke er med glæde, man ikke kan gå ind for det forslag, vi her bringer frem. Men jeg ville have været noget gladere, hvis socialdemokratiet og regeringen ville søge et andet flertal i dette ting end det, man i øjeblikket er gået på forlig sammen med, for så kunne det jo være, at man kunne løse nogle af de problemer, så kunne det blive andet end ord, så kunne det også blive handling.

Hvad i alverden tror man det er, vi i øjeblikket gør med vores børn? Man har i store træk overladt det til de enkelte kommuner efter for-godtbefindende at fastsætte normeringerne. Ganske vist inden for visse rammer, men de er så vide, og fortolkningsmulighederne er så utallige, at der næppe findes to af de 275 kommuner, der har ensartede normeringer. Nogle steder er det nogenlunde rimeligt, men der gives mange eksempler på det modsatte. Der er Odense-eksemplet, hvor man af økonomiske grunde for at kunne holde overenskomstlønningerne til PMFerne skar ned på normeringerne, og med de ventelister, vi har i øjeblikket, kan vi godt forestille os, hvad der vil ske i en række kommuner, for at man kan få propet flere børn ind i institutionerne.

Der er også eksempler på, hvordan man tolker støttepædagogordninger til handicappede integrerede børn efter den billigste løsnings princip, som f.eks. kommunen, der til et barn i rullestol ansatte en pædagogisk medhjælper, fordi de fysiske rammer i institutionen var ringe, men overhovedet ikke tog i betragtning, at dette barn også havde brug for ekstraordinær pædagogisk hjælp. Det har heller ikke nytet noget med dispensationsreglerne, det havde ikke været tilstrækkeligt til at forhindre dårlige

[Tove Jørgensen.]

normeringer. Man laver skiftende åbningstider, således at vi får de klassebestemte børnehaver og vuggestuer. Højtlønnede forældres børn i institutioner med korte åbningstider uden transportproblemer, for de bliver som regel kørt derhen i bil, og så de institutioner, hvor lavtlønsarbejderen og den enlige kvindes børn kan gå i en overfyldt institution helt til kl. 18, fordi det er bekvemmere af økonomiske grunde at samle disse børn i få institutioner med lange åbningstider. Om der bliver transportproblemer, bliver en privatsag for de pågældende.

Tror man, at sådanne vilkår har en forebyggende virkning? Tror man, at der på overfyldte institutioner er tid til at tage sig af det enkelte barn, at der er mulighed for at opdage f.eks. høre- og talelidelser på et tilstrækkelig tidligt tidspunkt? Her skabes der tværtimod sociale tabere, også senere blandt skoleeleverne. Her lægges grunden til en stemping, der kan komme til at påvirke et barn i lang tid fremover, og som i det lange løb kan komme til at koste samfundet langt mere i form af psykiatrisk eller psykologisk behandling, i form af særundervisning eller på længere sigt kriminologisk behandling.

Denne kortsynethed må stoppes, mens det er tid, og det er dette, det her foreliggende forslag er et ganske lille bidrag til.

Ib Christensen (DR):

Det er da fuldstændig korrekt, som fru Ebba Strange gør opmærksom på, at det er folkettingen, der fastsætter disse maksimumsgrænser. Men når man nu har den opfattelse, som mit parti har, at her er der tale om et anliggende, der er særdeles velegnet til at afgøres kommunalt, så bør det også ske efter vores opfattelse. Kommunalbestyrelsen bør løse disse opgaver under ansvar over for vælgerne. Det er paradisk at tale om kommunalt selvstyre, hvis der på ethvert område – også på et for det kommunale selvstyre så velegnet område som dette – fastsættes nogle ganske specifikke og skrappe grænser, man skal rette sig efter og hverken må gå over eller gå under.

Må jeg lige sige, at det, der såmænd betyder nok så meget med hensyn til standarden på dette område, er vel i og for sig, at kommunerne bruger disse henstillinger, man får fra Kommunernes Landsforening, og som jo er blevet til efter mere eller mindre udtalt tryk fra ministerens side, til ikke at antage de dag-

institutionshjælpere, som de måske hist og her kunne have særdeles god brug for, og som der var saglig basis for. Det er jo nok så alvorligt. Den side af sagen drog jeg frem i mit tidligere indlæg, og jeg vil endnu en gang understrege, at denne side af sagen er nok så alvorlig, hvis vi ser det ud fra en beskæftigelsesmæssig synsvinkel.

Det vil sige, at lige så vel som man skal afholde sig fra at påbyde, at der skal være så og så høj en standard, så skal man altså også undlade at forhindre kommunerne i at gå ud over denne standard.

(Kort bemærkning).

Bertel Haarder (V):

Det var nu ikke til hr. Ib Christensen, det var til mig selv. Jeg kom til at sige et forkert ord i mit første indlæg. Jeg sagde »flosset« moral, jeg mente dobbeltmoral. Jeg håber, det kan formilde ministeren lidt. Det var virkelig det, jeg mente.

Ordføreren for forslagsstillerne (Tyroll) (VS):

Jeg synes næsten, det kan være nødvendigt nu, når spørgsmålet om kommunalt nærdemokrati og bistandsloven osv. drages ind i debatten, at tage lidt fat i, hvad det egentlig er for funktioner, som bliver etableret her. Det er rigtigt, at man lægger nogle spørgsmål ud til beslutningstagning ude i kommunerne, men det er en decentralisering, som blot giver et indtryk af et nærdemokrati, for samtidig bevarer man fuldstændig kontrolmulighederne herinde i folketinget fra regeringen side med hensyn til, hvordan udviklingen skal være for bloktilskuddene osv. I virkeligheden kan man måske sige, at man er i færd med at tilpasse de økonomiske reguleringsmekanismer til tidens krav. Problemerne med at gennemføre omfattende indkomstpolitiske løsninger osv. er i virkeligheden mindre, hvis man ligesom overlader dem til kommunerne og så begynder at lægge rammerne ret så snært herinde for den forvaltningsmulighed, man har i kommunerne. Det skal man tage med i vurderingerne, når der tales så meget om dette kommunale nærdemokrati, som nu skal til at køres igennem her også.

Jeg synes nok, der stadig væk savnes nogle svar fra socialministeren og måske også fra socialdemokratiet på, hvorvidt man agter at gå aktivt ind i et forsøg på at ændre forholdene på daginstitutionsområdet, efter at der altså er

[Tyroll.]

disse nye signaler fremme i socialdemokratiets og LOs beskæftigelsesplan, og efter at man må konstatere, at man ikke længere er bundet af den vedtagelse, som man ligesom har forsøgt at bruge som skjold. Jeg ved ikke, om det nye skjold nu skal hedde »at funktionerne er lagt ud til kommunerne«, eller om man virkelig aktivt ønsker at gå ind i en forbedring på området. Hvordan vil man forholde sig til de forskellige institutioner, som er involveret, hvordan skal reglerne administreres? Jeg tænker her bl.a. på, hvordan Kommunernes Landsforening skal forholde sig. Det kunne være rart nok at høre lidt kommentarer til dette, om der er specielle grunde til, at man i LOs og socialdemokratiets beskæftigelsesprogram netop ikke nævner daginstitutionsområdet som et område, det vil være væsentligt at investere i. Vil det sige, at alle socialdemokrater både her i folketinget og andre steder, hvor de indgår i beslutende organer, ikke skal skele til daginstitutionsområdet, når man skal forsøge at gennemføre forbedringer? Vil det sige, at vi altså heller ikke herinde kan forvente, at socialdemokratiet og regeringen vil forsøge at få fremmet forbedringer på området?

Det har været oplagt, at man igennem længere tid har kørt disse nedskæringsfunktioner. Jeg nævnte før, at der i alt er tale om en reduktion på ca. 30 pct., af personaledekningen på daginstitutionsområdet. Jeg ved ikke, hvordan dette tal nøjagtig ser ud i dag, der trænges nok til nogle beregninger, men dem kan vi formodentlig få frem under udvalgsbehandlingen af dette forslag. Jeg må i hvert fald sige, at en del af tallene fremkommer på baggrund af finanslovsforslaget for 1976-77, hvor man af det bilagsmateriale, der ligger dér, kunne se, at der fra 1972 og frem til 1975 har været tale om en reduktion med godt 7 pct., og senere er der tale om en reduktion af personaledekningen som følge af arbejdstidsforkortelsen til 40 timers arbejdsuge pr. 1. december, som udgør 5 pct. Ligeledes er der tale om en særlig reduktion af maksimumsgrænserne pr. 1. august 1975, der giver en 10 pct.s nedsættelse. Det er cirkulæret af 7. juli 1975, det giver denne reduktion. Endelig er der også en reduktion af personaledekningen som følge af nedskæringerne af vikarkontoen fra 12 til 5 pct. af de samlede lønudgifter, det giver minimum 7 pct. Endelig er der en reduktion af personaledekningen ved generelle nednormeringer, som

giver ca. 6 pct. Altså i alt ca. 30 pct.s nednormering eller dårligere personaledekning. Det er uden den dobbeltbesparelse, som tidligere har været inde i billedet, og som er blevet påvist fra venstresocialisternes side. Man har brugt noget af denne dobbeltbesparelse til bl.a. at foretage de dispensationer fra de ret strikse regler, man har lagt ind for ansættelse af yderligere personale i daginstitutionerne. Det vil altså sige, at der i virkeligheden er tale om langt større personalemangel, end disse 30 pct. giver udtryk for.

Men som sagt, det ville være rart at få bare en lille anvisning på, hvor socialdemokratiet går henad i dette spørgsmål.

Hermed sluttede forhandlingen.

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Erlendsson):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af bestemmelser om ydelser i lovene om folke-, invalide- og enkepension. (Forhøjelse af ydelser) [af Tove Jørgensen m. fl.]

(Lovforslag nr. L 143. Fremsat 29/3 77).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Socialministeren (Eva Gredal):

Kommunisterne har foreslået de sociale pensioner forhøjet med 10 pct. fra den 1. juli 1977. Forslaget er på lignende måde som forslaget i oktober 1975 begrundet med, at pensionerne i 1970'erne skulle være blevet katastrofalt forringede, dels som følge af inflation, dels som følge af den almindelige prisudvikling. Denne begrundelse er ikke helt i overensstemmelse med de faktiske forhold. Jeg kan således oplyse, at pensionen for en enlig pensionist fra 1970 til 1976 er steget med 93,8 pct., medens forbrugerindeksen, der også medtager skatter på forbrug, i samme 6 års periode kun er steget med 69 pct.